

ЗБОРНИК РАДОВА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ
XLIII/2003

Проф. др Слободанка Константиновић Вилић

ТИПОЛОГИЈЕ УБИСТАВА И УБИЦА

UDK 343.61+343.91

Рецензент: Проф. др Војислав Ђурђић

Апстракт

Убивства као најтежи облик криминалитета насиља класификују се на различите начине и према различитим критеријумима. У литератури, поред класификације убистава, често постоје и класификације убица. У раду се указује на обе типологије које постоје у оквиру кривичног права, криминологије и судске психија-

трије. Криминолошке класификације су најбројније и њима је посвећена посебна пажња. Критеријуми за криминолошке класификације најчешће се налазе у мотивима извршења убистава, док се класификације убица најчешће врше према њиховим карактеристичним психолошким особинама.

Кључне речи: типологија, класификација, насиље, убиства, масовна убиства, серијска убиства, убице.

Проф. др Слободанка Константиновић Вилић¹

ТИПОЛОГИЈЕ УБИСТАВА И УБИЦА

1. КРИВИЧНОПРАВНЕ ТИПОЛОГИЈЕ УБИСТАВА

Убиством се уништава људски живот и због тога се у кривичним законцима убиство сврстава у кривична дела против живота и тела. Кривичноправно дефинисање убиства своди се на одређивање објекта напада, радње извршења, последице, облика виности и казне код кривичног дела убиства. Осим одређивања појма убиства, прописима кривичних закона утврђују се врсте убиства. Између кривичних закона појединих земаља постоје разлике у врстама убиства, па, самим тим и у кривичноправним типологијама.

У англосаксонском праву хомицид обухвата: убиство са предумишљајем (**Murder**), убиство без предумишљаја (**Manslaughter**) и оправдано, извињавајуће убиство (**lawful, excusable Homicide**). У француском праву постоји разлика између уморства или убиства са предумишљајем (**meurtre**) и обичног убиства (**assasiant**). Са уморством се изједначава убиство сродника по узлазној линији, убиство тровањем и свирепо убиство извршено мучењем и варварским средствима.²

Швајцарско и раније важеће немачко законодавство разликовали су намерно убиство (**vorsätzliche Tötung**), уморство (**Mord**) и убиство (**Totschlag**). Уморство се дефинисало као намерно убиство извршено са предумишљајем, док је обично убиство било убиство без предумишљаја. Новелирани Кривични

---

¹ Редовна професорка Правног факултета у Нишу.

² Јаковљевић, Д.: Кривично дело убиства на свиреп начин, ЈРККП, бр. 3, јули-септембар 1975., с. 362.

законик Немачке предвиђа три облика убиства: обично убиство (Totschlag), уморство (Mord) које обухвата покушано и завршено убиство са предумишљајем (vorsätzliche Tötung) и убиство детета (Kindestötung)³.

Одредбама Кривичног закона Републике Србије инкриминисано је лишење живота без посебних квалификаторних околности, као и више врста убиства са квалификаторним околностима које га чине тежим и друштвено опаснијим. С обзиром на те посебне околности, разликују се: лишење живота на свиреп или подмукао начин, лишење живота и истовремено умишљајно довођење у опасност живота више лица, лишење живота при безобзирном насилничком понашању, лишење живота службеног или војног лица приликом вршења послова јавне или државне безбедности или дужности чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дела или чувања лица лишеног слободе, умишљајно лишење живота више лица и кад раније осуђено лице за убиство поново неког лиши живота. Као посебне врсте убиства (у теорији кривичног права назване привилегованим) закон предвиђа убиство на мах, убиство из нехата и убиство детета при порођају (чл. 47-50 КЗ РС).

Обично убиство се састоји у умишљајном лишењу живота другог лица без квалификаторних околности које убиство чине тежим или без посебних околности које убиство чине привилегованим.

Квалфикована (тешка) убиства постоје када је умишљајно убиство извршено на такав начин и под таквим околностима који му дају већи степен друштвене опасности што доводи до тежег кажњавања. Ова убиства се даље деле на неколико врста према различитим критеријумима: начину извршења (убиство на свиреп и убиство на подмукао начин), побудама извршиоца (убиство из користољубља, убиство ради прикривања другог кривичног дела, из крвне или безобзирне освете или других ниских побуда), околности извршења и последици (убиство при безобзирном насилничком понашању, убиство којим се са умишљајем доводи у опасност живот још неког лица, убиство више лица), особености жртве (убиство службеног лица при вршењу послова државне или јавне безбедности или чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дела или чувања лица лишеног слободе).

---

³ Keiser/Kerner/Sack/Schellhoss: Kleines Kriminologisches Wörterbuch, 3. Auflage, C. F. Müller, 1993., s. 549.

Убиство на свиреп начин постоји када учинилац наноси жртви прекомерне физичке и психичке болове. У кривичноправној литератури се истиче да ова врста убистава има објективна и субјективна обележја. Свако убиство је на извештан начин сурово и свирепо, али се ова врста квалификованог убиства карактерише посебно израженом суровошћу јер се жртви наносе такве муке, патње и болови који по свом интензитету прелазе болове који обично настају приликом лишења живота. Субјективна обележја се односе на став учиниоца према жртви - учинилац је свестан да жртва трпи болове великог интензитета али је неосетљив и хладнокрван према њеним мукама⁴.

Убиство на подмукао начин постоји када учинилац напада на живот жртве прикривено, потајно, лукаво, у моменту када жртва то не очекује. Извршилац користи поверење које има жртва према њему и поступа са злом намером. У кривичноправној теорији и судској пракси се сматра да су убиство жртве на спавању и убиство тровањем убистава на подмукао начин.

Убиство из користољубља представља лишење живота другог лица у намери да се за себе или другог прибави материјална корист, која не мора да буде противправна већ правно дозвољена. Примери овог облика убистава су: убиство ради остварења наслеђа, ослобођења од неке имовинске обавезе, остварења добити, за награду и сл.⁵

Убиство из крвне или безобзирне освете или из других ниских побуда разликује се од других облика убистава по мотиву извршења. Мотив извршења може да буде крвна освета (за убиство или на други начин скривљену проузроковану смрт, породица убијеног се свети тако што убија убицу или другог мушког члана заједнице којој убица припада), друга безобзирна освета (учинилац извршава убиство из егоистичких, саможивих побуда) или друге ниске побуде (ради задовољења настраних сексуалних потреба, похлепе и сл.)⁶

Поред обичног и квалификованих облика убистава, кривични закон предвиђа убиство на мах, убиство детета при порођају и убиство из нехата. Ови обли-

⁴ Радовановић, М., Ђорђевић, М.: Кривично право, посебни део, IV издање, Савремена администрација, Београд, 1973., с .59.

⁵ Атанацковић, Д.: Кривично право, посебни део, Привредна штампа, Београд, 1978., с. 91.

⁶ Таховић, Ј.: Коментар Кривичног законика, II издање, Савремена администрација, Београд, 1962., с .265.

ци убистава у кривичноправној литератури се означавају као "привилеговани" због мањег степена друштвене опасности и врсте и висине казне која је за извршење ових убистава предвиђена.

2. КРИМИНОЛОШКЕ ТИПОЛОГИЈЕ УБИСТАВА И УБИЦА

У криминолошкој литератури постоје бројне класификације убистава према различитим критеријумима. Док су кривичноправне типологије концентрисане на злочин, криминолошке типологије убистава полазе од злочинца, његове улоге у настајању злочина и мотива извршења убиства. Типологије које полазе од злочинца углавном прате основно теоријско опредељење аутора, те се тако могу разликовати биолошке и психолошке типологије. Основно је да се ове типологије ослањају на биолошка (антрополошка, физичка) и психолошка обележја злочинаца. Типологије концентрисане око улоге коју имају убице приликом извршења убиства познате су као бихејвиористички систем типологије.⁷

Позната је класификација коју је дао Мидендорф. Он разликује неколико врста убистава према критеријуму мотива извршења: конфликтно убиство, убиство из користољубља, убиство ради прикривања неког другог извршеног кривичног дела, убиство из сексуалних побуда, масовна убиства, убиства из политичких разлога и у рату, убиства ради остварења сопственог права - самопомоћи, убиства при посебним ситуационим околностима изолације, убиства из религиозних побуда (Middendorf, 1984.).

Конфликтна убиства (Konfliktmord, Totschlag) су најбројнија и дефинишу се као убиства извршена у циљу разрешења одређеног конфликтног односа између извршиоца и жртве. Овај облик убиства може да се јави у оквиру породице (убиство једног брачног друга од стране другог, убиство детета од стране родитеља и родитеља од стране детета, убиство једног рођака од стране другог и сл.) и ван породице.

Убиство из користољубља или похлепе (Tötung aus Gewinnsucht) има за основни мотив користољубље, остали мотиви су споредни. Ово убиство се најчешће врши заједно са имовинским деликтом - разбојничком крађом или разбојништвом, затим ради добијања премије осигурања, приликом уцењи-

---

⁷ <http://online.moraine.cc.il.us/spring/2002/CRJ105-300/lesson61.htm>

вања и изнуде. Мотив извршења убиства може бити прикривање неког другог извршеног кривичног дела, најчешће разбојништва, сексуалног деликта или саобраћајног деликта (*Deckungsmorde*).

Убиства из сексуалних побуда (*Sexualmorde*) извршавају се приликом силовања или других сексуалних деликата, у хомосексуалној вези и приликом убиства проститутки.

Масовна убиства (*Massenmorde*) дефинишу се као већи број извршених убиства према већем броју жртава, при чему мотиви извршења ових убиства могу да буду различити као код појединачних убиства. Међу овим убиствима разликују се: убиства отровом и убиства из разјарености и беса.

Убиства из политичких разлога (*Politischer Mord, Tötungen im Krieg*) могу бити извршена од стране једног лица или групе. Тероризам припада овој групи убиства. У току рата овај тип убиства врше припадници војних формација према заробљеницима и цивилном становништву.

Ради остварења сопственог права, (*Tötungen aus eigenem Recht*) врше се убиства из крвне освете, због неслоге између породица, као и акти линча. У посебним ситуационим околностима, долази, на пример, до убиства између чланова посаде приликом нестанка бродова (*Isolationsmord*).

Религиозна убиства (*Tötungen aus religiosem Hintergrund*) могу бити ритуална, између чланова појединих секти и због “истребљења ђавола”.⁸

Сличну типологију као Мидендорф сачинио је Hans v. Henting, описујући карактеристике убиства као појединачне појаве⁹. Зависно од ситуације извршења убиства (*Mordsituationen*), он разликује: убиство из користољубља, конфликтно убиство, убиство ради прикривања другог кривичног дела, сексуално убиство, убиство без мотива.

У великој групи убиства из користољубља најпримитивнија категорија је убиство приликом разбојништва, пљачке. За разлику од ситног лопова који

---

⁸ Middendorff, W.: *Kriminologie der Tötungsdelikte*, Stuttgart, München, Hannover, 1984, s. 15.

⁹ Henting, H. v.: *Zur Psychologie der Einzeldelikte*, II, *Der Mord*, J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1956., s. 45.

узима и износи новац "испод јастука оних који спавају", разбојник не мисли да се на овај начин "потруди". Њему недостају окретност прстију, стрпљење и техника. Оно што он поседује је једино и само сирова снага¹⁰.

Људе повезују и раздвајају поред материјалних интереса низ других ситуација, околности, емоција. Љубав, мржња и љубомора доводе до личног конфликта и јављања конфликтних убистава. Конфликтна убиства се најчешће јављају у браку, између брачних партнера или у оквиру породице између њених чланова. После извршења конфликтног убиства може да дође до самоубиства ако постоји психички поремећај у виду депресије. Осим тога, код ове врсте убистава често се испољавају афекти у екстремно јаком степену.¹¹

Убиство ради спречавања откривања извршеног кривичног дела и вођења кривичног поступка манифестује се на различите начине: убиством недужних људи који су без своје воље били сведоци извршења неког кривичног дела и могу да препознају извршиоце, као и оних који су и сами учествовали у извршењу кривичног дела, али у које се нема поверења или представљају конкуренцију приликом поделе плена. Један од облика овог типа убиства је убиство ради прикривања покушаја убиства. Код овог типа убиства помешани су жудња за осветом и осећање страха од повећане опасности од откривања.

"Убиства из задовољства" потичу најчешће из сексуалне сфере јер уништење живота треба да буде замена за сексуални чин. Извршиоци ових убистава су импулсивне и агресивне особе које губе присебност и налазе се у стању највеће узбуђености и истовремено раздражљивости.

За разлику од наведених категорија убистава која имају мотив, постоје и "убиства без мотива", која врше душевно болесна лица, затим убиства из политичких побуда, као и атипичне ситуације дела које настају с времена на време и немају практичан значај.

У посебну категорију убистава издвојена су **сатанистичка убиства**. Религиозна убиства могу да буду повезана са сатанизмом и/или окултним стварима.¹² У неким од ових убистава, извршиоци су чак и користили елементе

---

¹⁰ Henting, H.v., op. cit. s. 45, 46.

¹¹ Henting, H.V., op. cit., s. 55.

¹² <http://www.witchery.ca/ocult/lanning4htm>

окултног (нпр. остављали су сатанске симболе на месту злочина). Међутим, ритуална убиства која су починиле серијске убице или сексуални садисти не мора да значи да су дело сатаниста или окултних убица. Ритуална убиства чине и душевно болесне убице који чују глас Сотоне, али их то, самим тим, не чини сатанистима.

Сатанистичка убиства се дефинишу као рационално испланирано лишење живота једног или више лица уз извођење тачно одређеног сатанистичког ритуала¹³. У укупном броју убиства овај облик религиозних убиства заступљен је у веома малом броју. Такође, извршење оваквог злочина представља крај деловања сатанистичке групе јер је мала вероватноћа да ће остати неокривена после извршења злочина.

Типологија сатанистичких убиства настала на основу истраживачког искуства у полицији Сан Франциска даје прилично потпун преглед извршилаца ових убиства. Према овој типологији постоје три групе сатанистичких убиства:

1. У првој групи су сатанистичка убиства произашла из поткултуре тинејџера који се опредељују за сатанизам и окултне ствари. Извршиоци ових убиства потичу из дисфункционалних породица или не контактирају са породицом уопште, па постају веома подложни утицају сатаниста. Настоје да превазиђу осећај одбачености, да добију неку врсту моћи и/или да оправдају своје асоцијално понашање. За њих је битан симболизам, не спиритуалност. Они показују да на овај начин одбацују друштво и због тога је најгора ствар коју друштво може да уради упозоравање тинејџера да избегавају "мистериозну, моћну и опасну ствар која се назива сатанизам".¹⁴

2. Другу групу чине сатанистичка убиства која врше они који се за свој рачун баве сатанизмом и окултним, који имају свој стил и своје симболе (Self-styled). За овакве извршиоце постоји веома мало или чак ни мало спиритуалне мотивације. Сатанизам, вештичарење и паганизам су за њих исте категорије, а симболи значе оно што они желе да значе, а не шта заправо значе. Злостављачи, силоватељи, дилери дроге и убице, који припадају овој категорији, могу да изврше злочин на церемонијални или ритуални начин. Ова категорија убица је најчешћа и најопаснија и већина "сатанистичких"

---

¹³ <http://www.witchery.ca/ocult/lanning4htm>

¹⁴ <http://www.witchery.ca/ocult/lanning4htm>

убица заправо спада у ову категорију. Ипак, ово превелико мешање у сатанизам и окултно указује на проблеме које особа има и који су асоцијалне природе. Они који практикују сатанизам и/или окултно, као и они који користе остале спиритуалне системе веровања и извођења, могу да буду прави механизам за извршење кривичних дела ове врсте.

3. Трећа група обухвата "традиционалне" (обичне, мултигенерацијске) извршиоце сатанистичких убистава. Они су заиста прави верници. Најчешће су неповерљиви према свакоме ко им се учини или ко јесте другачији од њих самих. Ова неповерљивост је један од разлога немогућности полиције да открије овакве групе. Због тога што се о овим групама не зна много, постоји мало доказа да су њихови чланови вршили серијске и организоване криминалне активности.

Вишеструка убиства могу да се поделе на две категорије: масовна убиства и серијска убиства.

Масовно убиство се дефинише као лишење живота три или више лица на истом месту у исто време или у једном краћем временском периоду на истој територији.¹⁵ Према дефиницији који је дао Национални центар за жртве злочина, масовне убице се разликују од серијских по томе што делују одједном убијајући велики број људи, што делују насилно испољавајући свој бес и што, после извршења дела, извршавају самоубиство или гину приликом покушаја хватања од стране полиције. Убиства су акт очајања, немоћи, фрустрација, беса и непријатељства.¹⁶

За разлику од масовног убиства, серијско убиство представља виши манифестациони ниво насилног криминалитета, који се испољава кроз екстремно страшне радње извршене према недужним жртвама. Злочини су најчешће у вези са или представљају кулминацију екстремне сексуалне преверзности и бруталног убиства, након чега је жртва просто унакажена. Иако су серијске убице релативно ретке у поређењу са бројем обичних убистава или насилним злочинима уопште, друштво има негативнији став према серијском убици, оно се згражава над његовим делима и налази се у сасвим оправданом страху.¹⁷

---

¹⁵ Petee, Thomas, A. Odsek za sociologiju, Auburn University, <http://www.auburn.edu/~peteeta/massmurder1.htm>

¹⁶ <http://home.att.net/~mignarda/mass.html>

¹⁷ Waters, K. "Understanding Society's Most Dangerous Offender: A Typology and Corresponding Dynamic Analysis for the Substantive Theory Formulation of Serial Murder,"

Много је доказа који потврђују да класични серијски убица пати од истог беса и фрустрација, губитка контроле и неадекватног понашања као и масовни убица, али ипак постоји неколико разлика на основу којих можемо одвојити ове две категорије.

Серијски бомбаша, чија делатност углавном има за последицу бројне жртве и чија се психологија изједначава са психологијом масовних убица, са својим жртвама немају никакав физички контакт који би им дао прилику да буду брутални или сексуално перверзни и да остављају своје трагове као што то чине серијске убице. Луде бомбашке убице не желе да контролишу индивидуе, већ да њима манипулишу и контролишу цело друштво тако што ће их терорисати. У том смислу, њихова психологија је ближа психологији масовних убица него класичним серијским убицама. Кључна разлика између масовних убица и бомбаша је у чињеници да су бомбаша спремни да изврше самоубиство и да су неспремни да се излажу ризику.

У оквиру категорије масовних убистава постоји већи број класификација. Класификације масовних убистава се могу сматрати криминолошким и виктимолошким (Busch & Cavanaugh, 1986; Dietz, 1986; Gresswell & Hollin, 1994; Holmes & Holmes, 1994; Kelleher, 1997; Levin & Fox, 1996; Rappaport, 1988; Rowlands, 1990). Већина класификација заснована је на проучавању појединачних случајева или на малом броју случајева који имају неку заједничку одлику. Често ове класификације истовремено представљају и класификацију извршилаца убистава.

Један од првих аутора који је извршио класификацију масовних убистава, Dietz (1986.), разликује три категорије масовних убица и убистава која они врше:

- породични насилници (нападају чланове породице искључиво у кућној атмосфери),
- псеудокомандоси (који се одушевљавају војничким начином живота, оружјем и најчешће детаљно планирају своја кривична дела),
- убице које "убијају на даљину" (set-and-run killers), постављањем бомби или постављањем отрова и после тога побегну са места злочина¹⁸.

(Masters Thesis). Florida State University, School of Criminology, 1987., <http://home.att.net/~mignarda/mass.html>

¹⁸ Petee, Thomas. A. op. cit.

Holmes & Holmes (1994.) су на Dietz-ову типологију додали још две категорије: дисциплиноване убице (који стоје под великим утицајем харизматског вође који наређује да убијају) и на незадовољне и љуте запослене раднике (који за све што им се дешава криве лош став свог послодавца према њима).

Наведене типологије полазе од неколико различитих нивоа класификације (мотивација, односи између убице и жртве, техника извршења убиства). Међутим, постоје убиства и убице који не би могли да се сврстају ни у једну од датих категорија.

Левин и Фокс (Levin i Fox, 1996.) користе мотивацију као једини критеријум класификације. Према њима, највећи број масовних убиства се врши из освете и постоје три подкатеорије масовних убиства: индивидуално-специфична убиства (када се нападају тачно одређени људи); групно-специфична (када се нападају посебне групе људи) и неспецифична (када убица нема посебно одређене жртве, већ насумице убија). Такође, масовна убиства могу да се класификују према томе да ли су учињена из љубави/љубоморе (породични масакри), да ли су учињена из користи или су последица терористичког акта.

Келерова класификација (Kellehr, 1997.) такође полази од сличних критеријума као претходне. Разликују се седам класификационих категорија масовних убиства: освета (која је у сличном контексту као код Левина и Фокса), изопачена љубав (која је поново слична са Левин и Фоксовом категоријом "изокренуте сврхе љубави", и која обухвата убијање чланова породице и вољених особа); политичка и убиства из мржње (која су идеолошки мотивисана и најчешће обухватају и терористичке акте); сексуална убиства (која су веома честа међу масовним убиствима); масовна погубљења (која обухватају заједничко убиство више људи у истом инциденту); ненормалне убице (за које Kellehr не може да пронађе ниједну другу мотивацију осим менталне болести); и оне случајеве где мотивација не постоји/није јасна.¹⁹

Новије криминолошке класификације масовних убиства такође полазе од мотива извршења и избора жртве. Класификације обухватају више подкатеорија и додатних подгрупа (видети Petee, Padgett i York, 1997.).

---

¹⁹ Petee, Thomas. A. op. cit.

(1) Као и код Левина и Фокса (1996.), у новим типологијама се бес и/или освета трерирају као један је од примарних и главних мотивационих фактора за масовна убиства. Три категорије убиства из ове класификације се фокусирају на мотиву беса/освете, који произилазе из дуготрајне конфликтне ситуације. Ове три типологије се разликују према врсти изабране жртве.

Жртве првог типа убиства из беса/освете су сасвим одређени људи, познати извршиоцу, за њих он сматра да су повредили његов интерес и учинили му нешто лоше. Када повређује ове људе, учинилац се труди да избегне повређивање недужних, осим ако се не умешају сами у конфликт.²⁰

Код другог типа убиства из ове класификације, жртве су одабране према месту извршења које за учиниоца има неко симболично значење.²¹

Код трећег типа убиства у оквиру ове класификације доминира мотив беса/освете. оних учинилаца који немају јасан став о томе ко треба да буде жртва, већ се фокусирају на неку околност или карактеристику која је заједничка једној групи људи а коју они мрзе.²²

²⁰ Најбољи пример за овај тип убиства је случај Ганг Луа који је 1991. убио петоро људи на Универзитету у Ајови. Лу је био бесан што није био номинован за престижну награду за написану докторску дисертацију, и окривио је за то чланове факултетске катедре за физику. Да би се осветио, убио је два члана комисије за докторску дисертацију, шефа катедре за физику, универзитетског администратора и студента који је добио награду за докторску дисертацију за којим је Лу толико жалио. Све ове жртве су биле тачно одређене као мете напада јер је његов бес био усмерен на њих директно. Једина додата непланирана жртва била је секретарица универзитетског администратора коју је Лу убио јер је хтела да га спречи да убија. Petee, Thomas. A. op. cit.

²¹ Случај Едвина Грејса (Edwin Grace) пример је за овај тип убиства. Грејс је 1972. убио шесторо људи у Њу Џерсију у згради фирме која није могла да Грејсу обезбеди осигурање за посао који обавља. У овом случају, Грејс је одабрао локацију и она је била битна, а не заправо људи који су постали жртве и који чак и нису имали посла ни везе са овом агенцијом. Petee, Thomas. A. op. cit.

²² На пример, Колин Фергусон (Colin Ferguson) који је 1993 убио 6 путника у метроу са Лонг Исланда (САД), очигледно је имао нешто против белаца јер су све његове жртве белци. Марк Лепајн (Марц Лепине) је 1989. убио 14 жена у школи у Монтреалу јер је окривио "феминскиње" зато што су му се умешале у живот и упропастиле га. Те исте године, Петрик Пурди (Patrick Purdy) је убио 5 и повредио 29 особа у школском дворишту у месту Stockton (Калифорнија). Purdy је био расиста који је мрзео људе из југоисточне Азије, па је већина његових жртава било азијског порекла. Petee, Thomas. A. op. cit.

(2) Други тип убистава заснован је на мотиву изненадног афекта, када извршиоци нагло агресивно реагују и свако ко им се нађе на путу представља потенцијалну жртву.

(3) Трећи тип убистава су породична убиства. Код ове врсте убистава и жртве и извршиоци су чланови породице који су у конфликту. Ова убиства се најчешће дешавају у кући, мада има случајева да се дешавају у јавности, пред већим бројем људи. Жртве су најчешће жене и деца, а убице мушкарци.²³

Остали случајеви обухваћени овом категоријом везани су за одбијање успостављања или одржавања љубавне везе. Код ове врсте масовних убистава пре извршења убиства долази до прогањања и праћења. Преступник је овде најчешће деструктивно посесиван према свом партнеру. Ово је пример "фаталне привлачности", која иде даље од само једне особе јер се продужава и преноси на пријатеље, рођаке, сараднике планиране жртве.

(4) Четврти тип су масовна убиства која се догађају приликом извршења имовинског деликта, најчешће пљачке продавнице или банке. Према постојећим статистикама, приликом извршења више од половине ових имовинских деликата долази до масовног убиства и/или повређивања.

(5) Масовна убиства која се дешавају унутар банди припадају петој категорији и обухватају инциденте као што су пуцање из аутомобила или директно сукобљавање банди. Убиства углавном настају као последица расправе и директних интерперсоналних сукоба. Ова убиства су унапред планирана и у њиховом планирању учествује више лица, што је типично за активности банде.

---

²³ John List је 1972. убио своју жену, мајку и троје деце у New Jersey (SAD) јер је мислио да ће тако моћи да "почне живот из почетка". Свим жртвама је пуцао у потиљак, извршавајући убиство на начин на који се врше егзекуције, да би на крају њихова тела поређао у дневној соби. Новембра 2001. у Футогу (Југославија) Душан Маријанац је у породичној кући кухињским ножем заклао оца, супругу и четворогодишњег сина, док је мајку ранио. У с. Биновци код Смедерева (Југославија) крајем марта 2002. Едип Шахировски је убио супругу, петнаестогодишњег сина и бившу супругу. Фебруара 2002. у Београду Иван Мијајловић је убио супругу и двоје малолетне деце, а непуна три месеца после ове трегедије исто у Београду Душан Мартиновић је убио супругу, осамнаестогодишњег сина и шеснаестогодишњу ћерку. У последња три случаја убице су извршиле самоубиство.

(6) Политички мотивисана масовна убиства најчешће обухватају терористичке акте. Мотивација је првенствено идеолошка, неки политички разлог, иако може да се деси да се јави и нека религијска повезаност или тежња за политичком променом. Природа овог криминалитета је таква да се најчешће дешава да убица напусти место злочина пре него што његове жртве погину.²⁴

(7) У седму групу убистава спадају убиства са неспецифичним мотивима. Извршиоци ових убистава најчешће имају тешке психолошке проблеме или пате од менталне болести. Мотиви њиховог криминалног понашања се не могу утврдити и због тога их је немогуће сврстати у неку од постојећих класификација.

Серијска убиства се такође класификују на већи број типова. При Националном центру за анализу насилних злочина (The National Centre for the Analysis of Violent Crime - NCAVC) на ФБИ Академији у Квантику (Quantico, Virginia, USA) извршена је подела серијских убица на два типа: на оне који убијају из задовољства и на класичне.²⁵ Код серијских убистава "из задовољства" нема паузе између убистава, убиства се дешавају једно за другим, а мотив је најчешће финансијске природе. "Класична" серијска убиства врше се највише из сексулано-садистичких мотива.

Dietz (1986.) је урадио детаљнију типологију серијских убица класификујући их на следеће категорије: психопатске сексуалне садисте (који муче и убијају из задовољства); чланове организованих банди (мафије, уличних банди и сл. који убијају из инструменталних/финансијских/територијалних побуда); троваче и гушитеље (серијске убице који убијају по болницама, неговатељским домовима и сл.); и психотичне убице (чији се злочин јавља као резултат психичких делузија). Овој групи још може да се дода категорија политики мотивисаних плаћених убица који су најчешће везани за неку терористичку организацију.²⁶

Највише пажње се посвећује типу психопатских сексуалних садиста који се деле на оне који убијају да би елиминисали сведока/жртву после сексуалног

²⁴ Пример за ову врсту убистава је терористички напад на Светски трговински центар у Њујорку 11.09.2001.

²⁵ Mitchell, E.: Етиологија серијских убистава: кретање ка интегрисаном моделу, <http://faculty.nwc.edu/toconnor/401/401lect11.htm>

²⁶ Mitchell, E.: op. cit.

напада и на оне којима извршење убиства представља задовољство (Gresswell, 1994.). На основу изгледа места где је злочин извршен Ressler (1988.) класификује серијске убице на "организоване" и "дисорганизоване" убице. "Организовани" добро планирају злочин, кога ће вероватно поновити и који је веома вешто изведен и по томе се разликују од спонтаног/хаотичног извршења дела "дисорганизованог" убице. "Организовани" убица је строг, испољава контролу и моћ над жртвом, сексуално насиље извршава док је жртва у животу и често користи возила. "Дисорганизовани" убица оставља трагове и оружје на месту злочина, положај мртве жртве је карактеристичан, некрофилно се понаша, деперсонализује жртву, не користи возила.

Holmes & Holmes (1996.) су по основу асоцијалности поделили убице на "дисорганизоване" и "организоване". "Дисорганизоване асоцијалне преступнике" околина доживљава као "чудаке", док "организовани асоцијални преступници" изгледају околина шармантно и нормално.²⁷

Критеријум дисорганизованости/организованости коришћен је и у типологији Холмса и де Бургера (Holmes & DeBurger, 1985.). Они су класификацију убица повезали са географском распрострањеношћу убиства. Разликују "географски стабилне убице", који жртве бирају према локацији где и сами живе и "географски привремене убице", који прелазе огромне раздаљине да би дошли до жртве.

Hickey (1991.) разликује три врсте серијских убица: они који мењају место боравка, путују и убијају док се крећу са једног места на друго (око 28% серијских убица); локалне убице, које остају у истом урбаном насељу или географском региону (око 45%); и убице специфичне по месту, који убијају код куће, на радном месту и осталим специфичним местима (око 27%).

Према схватању Холмса и де Бургера (Holmes & DeBurger, 1988.) на основу мотива убиства и карактеристика жртве серијске убице се деле на следеће типове:

(1) убица визионар - бира тачно одређени тип жртве (по раси, полу, годинама, занимању), а на извршење убиства има значајна утицај постојање психичких симптома (халуцинације, делузије).

---

²⁷ Mitchell, E.: op. cit.

(2) убица мисионар, који верује друштво мора да се "очисти" од специфичних група људи (нпр. проститутки).

(3) хедонисти - ова група убица може да се подели у неколико подкатеорија. *Убице из похоте* убијају ради сексуалног задовољства. *Убице које траже узбуђење* убијају јер их узбуђују нова искуства. Оба ова подтипа могу да имају елементе садистичких метода, као што су осакаћење жртве, драње, пре- и пост-мортем сексуалне активности. *Конформистичке убице* врше злочине који су усредсређени на саму радљу и акт убиства и код којих мотив може да буде психолошке или финансијске природе.

(4) убица који жели моћ и контролу над жртвом - мотивисан је жељом да стекне моћ и да контролише своју жртву. Сексуалне активности су могуће, иако се јављају само у функцији доминације над жртвом.

Типологије према критеријуму жртве серијског убиства ("victim-focused") показују да су жртве серијских убица најчешће оне особе које су маргинализоване у друштву, на пример. жене, националне и етничке мањине, хомосексуалци, проститутке и сл.

У оквиру категорије серијских убистава постоји разликовање према критеријуму пола извршилаца. Уочено је да се убиства која врше мушкарци серијске убице знатно разликују серијских убистава која врше жене и да су ово два посебна типа серијских убистава. Код серијских убистава која врше мушкарци просечан период континуираног извршења убистава износи четири године, док је код жена осам година. Затим је утврђено да жене серијске убице веома ретко муче своје жртве или скрнавe тела жртви. Оне чешће практикују суптилније начине убиства користећи оружја које је тешко препознати као што су отров, смртоносне ињекције и намерно изазвани несрећни случајеви.

Жртве злочина код мушкараца и жена серијских убица такође се разликују. Мушкарци се углавном понашају као сексуални "истребљивачи" чије су жртве старије жене. Жене веома ретко бирају жртву према полу, оне углавном нападају жртве које су њима познате, које су из непосредног окружења, као што су деца, рођаци и супружници. У ретким ситуацијама када се жена ипак напада странца, жртва је обично особа коју она лако може да савлада као што је старија особа о којој се она брине или дете. Старосно доба када жене серијске убице признају да су извршиле свој први злочин креће се у распону од 14 до 64 година. Просечни серијски убица женског пола почиње да убија

после 25. године. Жене серијске убице су по својим карактеристикама сложеније од мушкараца серијских убица и због тога се сврставају у посебан тип.

Жене серијске убице²⁸ такође су класификоване на различите типове. Као основна обележја ове категорије серијских убица Kelleher & Kelleher (1998.) наводе њихову прецизност приликом извршења убиства и способност прикривања злочина.

Kelleher & Kelleher (1998.) су типологију жена серијских убица засновали на критеријуму самосталног учешћа у извршењу убиства и саучесништва и приказали девет типова жена убица.²⁹ Истраживања откривају да само једна трећина жена врши серијска убиства самостално, док две трећине врши серијска убиства у саучесништву.

Жене серијске убице које саме врше серијска убиства описују се као жене средњих година, пажљиве, одговорне и друштвено прихваћене особе. Оне жртву нападају у кући или на радном месту а као средство за извршење убиства користе отров и смртоносне инекције. За разлику од њих жене серијске убице које имају саучесника су млађе особе, агресивне, злобне, не планирају пажљиво убиства. Жртву нападају на различитим локацијама, муче жртву и за извршење убиства користе пиштољ и нож.

Прва категорија жена серијских убица обухвата неколико типова:

(1) "црна удовица" - убија више брачних партнера, партнера или других чланова породице.

Најчешће своју криминалну каријеру почиње после 25. године живота и од тада траје деценија или дужи период систематског убијања брачних партнера, партнера, чланова породице или било које особе са којом има неки лични однос. Типичан циклус износи 6 до 8 жртава у периоду од 10-15 година, а тамо где је слаба акција полиције, број жртава може да дође и до 13.

Начини извршења убиства су: тровање, гушење, дављење, пуцање из ватреног оружја. Најзаступљенији од свих метода је отров који је коришћен у 87% случајева.

---

²⁸ <http://faculty.ncwc.edu/toconnor/401/401lect11.htm>

²⁹ <http://faculty.ncwc.edu/toconnor/401/401lect11.htm>

"Црна удовица" убија из два мотива. Први и најчешћи разлог је материјалне природе. Код највећег броја "црних удовица" извршење убиства је мотивисано новцем од животног осигурања или имовином жртве. Новац који је добијен по основу животног осигурања и имовина која је припадала жртви временом ће постати власништво извршитељке злочина после смрти жртве. За ове жене није уобичајено да осигурају саме жртве непосредно пре него што почине злочин јер би на тај начин пружиле чврст доказ о томе шта су учиниле. То показује колико су оне прорачунате, методичне и лукаве. Други тип "црне удовице" убија због љубоморе и одбачености и исто је тако немилосрдан.

(2) "анђео смрти" - убија људе које треба да медицински негује.

Жртве су старији људи, деца поверена на чување, сви они који не могу сами да се заштите и бране. Криминалну каријеру почиње са 21. годином и извршава убиства у медицинским установама, болницама, домовима или другим местима где се смрт може појавити као нормална ствар. На оваквим местима убиство је неприметно, извршилац ужива у моћи да одлучује о нечијем животу и смрти, а сви лекови, материјални и опрема су приступачни. Типичан циклус је 8 жртава у току 1-2 године, али уколико је убица способан тај број може да буде и дупло већи, до 16 или више жртава. Њихове каријере су кратке јер воле да се хвалишу својим "добрим делима".

По својој суровости овај тип убица у потпуности одговара "црним удовицама". "Анђео смрти", као и "црна удовица", користи оружје које је суптилно и тешко се открива. Кад је жртва старија особа, за извршење убиства се користе леталне хемијске ињекције, као што је жива сода (потасиум). Када су жртве немоћна деца, прибегава се методи гушења. Типични "анђео смрти" се одликује двама карактеристикама, што веома често олакшава хватање оваквих особа. Прва карактеристика је њена одлучност у потреби за убијањем. Друга карактеристика се огледа у постојању потребе да прича о својим убиствима покушавајући на тај начин да их представи као чин милосрђа, а себе као хериону коју околина и рођаци жртве треба да посматрају са дужним поштовањем. Иако је велики број "анђела смрти" у току задњих петнаест година прошлог века одговоран за животе на стотине недужне деце и беспомоћних старијих особа, веома мали број њих је ухваћен.

(3) "сексуалне истребљивачице (предатори)" заступљене су у веома малом броју међу женама серијским убицама. Овај тип убиства се изузетно ретко

јавља и у историји америчке криминологије постоји само један забележен случај жене која је сама извршавала ова убиства.³⁰

(4) серијска убиства из освете и мржње су мотивисана екстремном мржњом и уперена према тачно одређеним особама. Убиства се често одвијају у оквиру одређеног временског периода, када су осећања убице толико јака да мотивишу на убиство. Код убица постоји осећање беса стално, чак и када се жртве смењују. То се дешава јер убица сматра да су све жртве индиректно одговорне за њено осећање горчине, па их притом напада, што симболички представља чин освете. Због тога се дешава да су жртве серијских убиства потпуно недужна сопствена деца убијена да би се осветила супругу. Према схватању Гултимашер, серијске убице осветници користе индиректне методе агресије и нападају особу која је веома блиска и драга самој жртви која у ствари представља праву мету. Слично "црним удовицама", оне углавном користе гушење или методе тровања, али њихови злочини нису извршени са толико упорности и прецизности као код "црних удовица". Ово се може при-

---

³⁰ Ailin Kerol Vurons, рођена 1956 године у Мичигену, имала је веома несрећно детињство. Отац алкохоличар и мајка неодговорна тинејџерка, оставили су је, заједно са братом, на чување баби и деди по мајци. Деда, који је био такође алкохоличар, физички је злостављао. У четрнаестој години је остала у другом стању као последица силовања. Родила је сина кога је дала на усвајање и, када је деда истерао њу и брата из куће, почела је да се бави проституцијом и да врши кривична дела. До своје осамнаесте године пет пута је била силована. Када је напунила двадесет година преселила се на Флориду где је наставила да се бави проституцијом, крађама и пљачком. Удала се за седамдесетогодишњег човека, али је брак кратко трајао. Две године после развода покушала је да изврши самоубиство пуцајући у стомак. Прекретница у њеном животу одиграла се 1986. године када среће Тирију Мур са којом започиње хомосексуалну везу. Три године после тога, када је напунила 33 године, започиње каријеру серијског убице. У периоду између 1989. и 1990. године, Вуронова је убила најмање седморицу мушкараца, којима је, бавећи се проституцијом, пружала сексуалне услуге. У сваку жртву пуцала је небројано пута. Тврдила је да је те мушкарце убила у самоодбрани, али сама чињеница да је опљачкала своје жртве и да је сакрила њихова тела у шуму, довела је у сумњу веродостојност њене приче. Међутим, врло је вероватно да је прву жртву - манијака, ипак убила у самоодбрани. Имајући у виду дугогодишње злостављање од стране мушкараца, није изненађујуће да се окренула против мушкараца који јој чак у том тренутку и нису претили. Када је Вуронова ухапшена 1991. објаснила је полицији своје злочине на следећи начин: "Убила сам их јер је за мене то представљало самоодбрану или то је као нека освета, враћање мило за драго". У току 1992. Вуронова је подвргнута читавом серијалу судских процеса и била је осуђена на смртну казну.

писати чињеници да су серијске убице осветнице жртве својих сопствених осећања, које реагују у тренутку и изненада, а показују грижу савести када буду ухваћене.

(5) убиства ради профита - извршавају се искључиво ради стицања материјалне добити а жртве нису чланови уже или шире породице извршилаца. Жена серијски убица ради профита веома је добро организована, тешко је открива и може да буде активна више година пре него што је ухвате на делу. Просечни број њених жртава може достићи цифру већу од тридесет, може бити активна десет или петнаест година, а почиње своју каријеру убице у двадесетим годинама. Слично "црним удовицама", углавном практикује коришћење отрова. Слично "анђелима смрти" изузетно се безосећајно и хладнокрвно односи према убиству. Слично сексуалним предаторима, она је застрашујућа и опака и поседује високи степен мотивације. Али оно по чему је јединствена је то што она убија за неког другог, углавном у име злостављаних супруга које јој плате да би се ослободиле мучења која им приређују њихови мужеви.³¹

У оквиру серијских убиства, која врше жене у саучесништву, разликују се тимске серијске убице, ментално поремећене, необјашњена убиства и нерешени случајеви.

(1) тимске серијске убице се деле према лицима која сачињавају "тим". Тако је могуће разликовати три различите врсте тимова серијских убица женског пола: женско-мушки, мушко-женски и породични тим. Све у свему, серијске убице женског пола, које су део тима имају у просеку од двадесет до двадесет пет година када изврше своје прво убиство, просечни број извршених убиства је између девет и петнаест, док је просечни период њихових активности од једне до две године.

---

³¹ Прва позната жена-серијски убица, која је од убиства направила профитабилни посао, била је чувена, озлоглашена рускиња госпођа Попов. О њеним злочинима се веома мало зна, осим податка да је била активна у доба Царске Русије, на прелазу из једног у други век, између 1880. и 1909. године. Како је и сама признала, убила је триста мушкараца, чије су супруге платиле скромну суму да би се ослободиле њихове бруталности. Попова је те мушкарце усмртила путем отрова. Она је успешно "пословала" скоро тридесет година, док једна од њених клијенткиња у току напада гриже савести није све признала полицији. Попова је потом ухапшена и тада је признала кривицу за смрт три стотине мушкараца.

Међу тимским серијским убицама најчешћи су они који припадају мушко-женском тиму. Они су активни у дужем временском периоду јер су чланови тима најчешће љубавници, па се, самим тим, боље слажу и сарађују. Женска особа се у овим тимовима подвргава мушкарцу и његовим захтевима, он постаје доминантна фигура у тиму. Убиства која су извршили тимови серијских убица (парови) су често веома добро организовани, а женска особа је углавном јако млада, за разлику од других серијских убица женског пола, и најчешће нема више од двадесет година када изврши прво убиство.

Женско-женски тимови серијских убица су друга велика категорија тимских убица. Тим чине две жене које заједно активно врше серијска убиства. Иако оне моги имати различите мотиве, убиства се углавном извршавају ради профита. У просеку, чланице женско-женског тима су старије од чланова мушко-женског тима и активне у дужем временском периоду. За разлику од мушко-женских тимова, а слично другим серијским убицама женског пола које извршавају убиства самостално, женско-женски тимови чешће користе "суптилније" оружје као што је отров, леталне ињекције и гушење.

Три или више особа, које могу али и не морају бити у биолошком сродству, чине породични тим серијских убица. Без обзира на њихову биолошку повезаност, они углавном живе у истој кући и понашају се као породица. Доминантна фигура је најчешће мушкарац и тим је углавном усредсређен на сексуална серијска убиства која попримају изузетно насилнички карактер. Активни период тима је најчешће врло кратак, пошто када везе између чланова и сарадња престану, долази до дезорганизације и тим бива ухваћен.

(2) ментално поремећене жене серијске убице не сматрају се одговорним за своје поступке, иако дело извршавају на изузетно свиреп и застрашујући начин. Услед постојања менталне болести оне нису свесне својих поступака и нису урачунљиве.

(3) необјашњени случајеви - код ових убиства у сваком појединачном случају могу се идентификовати одређени мотиви. Жена серијски убица припада овој категорији уколико систематски убија из разлога који су у потпуности неразумљиви или због мотива који није довољно разјашњен да би био сврстан у неку од познатих категорија. Интересантно је приметити да у великом броју ових ситуација и сама извршитељка убиства није у стању да идентификује разумни мотив за своје злочине.

(4) нерешени случајеви - могу се увек јавити међу свим наведеним типовима серијских убистава. Испоставило се да "црне удовице" и "анђели смрти" могу да у дужем временском периоду избегну хапшење, а понекад њихови идентитети заувек остају непознати. Злочини се открију случајно у току истраге за неко друго кривично дело.

4. ПСИХИЈАТРИЈСКО-ПСИХОПАТОЛОШКЕ. ТИПОЛОГИЈЕ УБИСТАВА И УБИЦА

У психијатријској литератури постоји само неколико класификација и типологија убистава и убица. Аутори ових типологија полазе од сасвим различитих критеријума за класификацију и имају различите циљеве које желе да постигну класификацијом.³²

Према класификацији коју је сачинио Balanesku постоје следећи типови: психотични убица, убица са најнижим степеном моралне свести, перверзни садистички убица, убица који извршава бесмислено, апсурдно и монструозно убиство и убица из страсти.

Штајгледер (E. Steigleder)³³ је поделио убице на основу карактеролошко-психолошких и психопатолошких особина на:

(1) убице у афекту, код којих долази до поремећаја у сфери осећања и расположења. Овај тип убице је лако увредљив и рањив, има осећање ниже вредности и осветољубивости.

(2) нагонски убица показује висок степен егоизма и дефицит међуљудских веза. Има слабу вољу и низак етичко морални ниво. Код њега постоји тенденција ка импулсивним реакцијама уз поремећај сексуалности. Овом типу убица припада и тзв. јувенилни делинквент против морала.

(3) рационални убица се одликује високостепеним, екстремним егоизмом и изразитим сиромаштвом осећања и расположења. Веома је интелектуално обдарен.

---

³² Капамација, Б.: Убиство, Матица Српска, Нови Сад, 1981., с. 123.

³³ Цит. према Капамација, Б. *op. cit.*, с.125.

Према мишљењу аутора Штајгледера, ова класификација има прогностичке вредности у криминолошком смислу. Рационални и нагонски убица су абнормалне личности и код њих нису од значаја околности дела. За разлику од ових типова, код типа афективног убице ситуациони моменти, сама ситуација извршења дела веома је значајна и може имати одлучујућу улогу у настанку злочина. Због тога је јасно да се код убице из афекта не јавља поновљено вршење убиства за разлику од рецидива код рационалног и нагонског убице.

Тени³⁴ је на основу 100 посматраних случајева извршио класификацију на неколико типова убистава: его-синтоно убиство, које се односи на ситуације где је убиство извршено без сламања Егоа, его-дистоно убиство, које се извршава у стању измењене свести, без свесног увида и мотивације, психотично убиство, које врше душевно оболела лица.

ЗАКЉУЧАК

Класификација убистава и убица може се вршити у кривичном праву, криминологији, судској психијатрији и пенологији. Међутим, до сада није постигнута сагласност између теоретичара и истраживача о постојању једног јединственог класификационог система и заједничке типологије убистава и убица. Постоји велики број различитих класификација зависно од циљева и критеријума за стварање класификација.

Кривичноправне класификације долазе до изражаја у кривичном праву. Оне полазе од степена друштвене опасности извршеног кривичног дела и објективно се одређују према врстама и групама кривичних дела које се налазе у кривичном закону.

Криминолошке класификације се заснивају на етиолошким сазнањима и имају за циљ да превентивно делују на сузбијање криминалитета. Њихов значај се посебно наглашава и због тога је веома важно да ове класификације буду прецизне и добро урађене.

Пенолошке класификације су повезане са праксом извршења кривичних санкција и применом третмана у пенитенцијатним установама.

---

³⁴ Цит. према Капамација, Б., *op. cit.* с. 126.

Велики број различитих класификација и типологија отежава остварење основног превентивног циља - сузбијања криминалитета. Због тога се изградња адекватне класификације и типологије криминалитета и делинквената поставља као неопходан задатак теоретичара и истраживача.

Prof. Dr. Slobodanka Konstantinović Vilić, LL.D.
Full Professor

Typologies of Murders and Murderers

Summary

In criminology, typologies have proved to be highly significant. Different typologies of murders and murderers in criminal science have shown that it is possible to create classification types according to their common characteristics. Although the existing typologies do not cover for all kinds of murders and murderers, the theoretical significance of these typologies lies in highlighting the differences between certain categories of murders and murderers, where the classification is based the motives for murders and the psychological characteristics of the mudrerers. Besides, this theoretical knowledge can practically help the qualification of crimes in the court procedure, in disclosing the murderers and committed murders, the motives of crimes, and effecting potential crime prevention. The two typologies of murders and murderers are valuable in criminal law, criminology and forensic psychiatry for determining the appropriate criminal treatment.

Key words: typology, clasification, violence, murder, mass murders, serial murders, murderers.